

Today in Ukraine, the number of electronic information resources created by educational direction is not significant. The paper considers possibilities of using modern web resources to create disadvantage database of library resources and a description of modern information technology to be used in the library. Library – a center of information and the transformation and bringing information to consumers without the use of these technologies is not possible. Service as the main purpose of the library provides maximum implementation and use of office equipment in their work. In order to perform this service, one technique is not enough. This requires knowledge in this area of work, but in order to get them and use with maximum efficiency , it is necessary to carry out the study of the process because customer service in a library information is very topical issue today , and the National Library of Ukraine name of V. Vernadsky, as an example is one of the leading institutions of our country, which has succeeded in working with innovative technologies.

Library, website , internet, information technology, information resources, library science.

УДК 004.9:378.147

ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ТА ТРУДНОЩІ НА ШЛЯХУ ДО ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

С. Г. Качмарчик, старший викладач

В статті висвітлено основні характеристики дистанційної освіти, як освіти без кордонів, розглянуто риси змішаного та дистанційного навчання. Обґрунтована доцільність застосування інформаційних технологій дистанційного навчання для будь-якої форми навчання. Також вказується на труднощі на шляху до дистанційної форми навчання.

Ефективність дистанційної освіти, змішане навчання, електронне навчання, інтерактивні засоби, самодисципліна, мотивація, однобічне спілкування

В процесі руху до індустріального суспільства в освіті стали застосовуватися такі поняття, як відкрита освіта, електронне навчання, віртуальна освіта, а ідеї неперервної освіти дорослих, освіти через все життя, освіти інвалідів та інших верств населення, яким були не доступні за тими або іншими причинами шкільна, вища та професійна освіта, отримали широке розповсюдження, завдяки новим технологіям. Всі ці ідеї та освітні інновації стали все частіше об'єднуватись одним терміном – дистанційне

навчання, підкреслюючи одну їх спільну особливість: можливість навчатись без безпосереднього контакту з викладачем [1, 4].

Стратегічною метою розвитку ДН в світі виступає ідея надання можливостей суб'єктам навчання вивчити програми будь-якого коледжу або університету в будь-якому місті країни. ДО є ринковою, конкурентоспроможною формою, яка сприяє лібералізації освіти. Ті зміни, нововведення, що несе ДН в галузь мають сприяти появі нової якості, підвищенню продуктивності та ефективності роботи, гуманізації навчання тощо [2].

Дистанційна освіта стала справжньою новацією 21 століття. Віртуальний курс лекцій дозволяє скоротити або розтягти час навчання за своїм розсудом. Серед плюсів такого навчання зазначається можливість займатися в будь-якому місці, де є комп'ютер, матеріал суворо дозований по тижнях і збігається з усіма вимогами, які пред'являються до студентів будь-якого вузу, крім того, у студента є можливість виконувати завдання в зручний для нього час.

Ефективність дистанційного навчання заснована на тому, що ті, кого навчають, самі почувають необхідність подальшого навчання, а не піддаються тиску. Вони мають можливість працювати з навчальними матеріалами в такому режимі й обсязі, який підходить безпосередньо їм. Ефект у значній мірі залежить від того, наскільки регулярно займається той, хто навчається. А ефективність для випускників і студентів полягає і в тому, що можливість навчатися дистанційно не обмежує можливості навчатися й удосконалюватися в професійній діяльності під час роботи на підприємстві. Цей рівень освіти студенти вважають цілком достатнім і можливим для здійснення своїх життєвих планів. Багато хто з них вважає, що вміння працювати в навчальному сервері допоможуть студентам вирішувати проблеми з навчальним матеріалом і консультуванням на відстані у вільний час. Оцінюючи успіх у майбутній професійній діяльності, студенти, що не мали досвіду роботи, оцінюють свої шанси трохи вище, ніж ті, хто працює в даний момент. Навчальний сервер більшість студентів використовують нечасто, але є ті, хто використовує його щодня. Найбільш активні у відвідуванні навчального сервера студенти старших курсів.

Більшості студентів дистанційної технології навчання, незалежно від курсу, навчання дається легко й позитивно на них впливає. Так, більше половини студентів відзначили, що за час навчання вони опанували вміння самостійної роботи, підвищили свій рівень знань і отримали впевненість у своїх силах і планах на майбутнє.

Потенціал дистанційних технологій оцінюється високо. Однак до можливої заміни традиційних технологій дистанційними поки що ставляться обережно. Часто висловлюється думка про те, що будь-якій людині необхідно надавати альтернативу й свободу вибору освітніх технологій. Але є переконання, що за дистанційними технологіями – майбутнє. Студенти, що навчаються дистанційно, більш адаптовані до зовнішніх умов, вони більш самостійні, товариські й комунікабельні, не бояться приймати важливі рішення, а, отже, у сучасному світі бізнесу їм буде легше.

Сьогодні випускники, що навчалися дистанційно, звичайно, вище оцінюють престиж отриманої професії. Вони, звісно, зазнають труднощів, але бувають найбільш успішними й краще адаптованими в професійній сфері.

Відзначивши безумовні переваги дистанційної форми навчання, не слід залишати осторонь її недоліки. А саме: на першому курсі дистанційного навчання багато студентів страждають від нестачі контролю з боку деканату. Головна складність – змусити себе вчитися. Ще одна проблема – відсутність особистого спілкування з викладачем. Питання електронною поштою нагадують запити в довідкову службу, а семінари – інтернет-форуми.

Для одних нова система навчання – єдиний доступний спосіб одержати вищу освіту, інші – нізащо не проміняли б традиційне навчання на дистанційне, оскільки сприймають університет не тільки як місце навчання, але й можливість особистого спілкування зі студентами, і з викладачами.

Розповідаючи про особливості дистанційних технологій навчання, можна відзначити, що даний вид навчання підходить не для всіх. Система підготовки в українських школах не зорієнтована на формування самостійності в учнів, а іноді людині ця технологія просто не підходить.

Як свідчать практика й ряд досліджень, тенденція навчання чітко розвивається в напрямку змішаного навчання. Під змішаним навчанням (blended learning) прийнято розуміти об'єднання формальних засобів навчання – роботи в аудиторіях, вивчення теоретичного матеріалу – з неформальними, наприклад, обговоренням за допомогою електронної пошти й інтернет-конференцій. Змішана форма навчання органічно поєднує в собі як денні, так і дистанційні форми навчання. У чому ж різниця навчання в дистанційній і змішаній формі?

Дистанційне навчання здійснюється тільки за допомогою Інтернет: одержання навчальних матеріалів і завдань, і всі інші питання, пов'язані з комунікацією, проходять тільки заочно. Проміжна й підсумкова атестація здійснюється також за допомогою пересилання й перевірки матеріалів.

Змішане навчання складається з трьох етапів: дистанційне вивчення теоретичного матеріалу, освоєння практичних аспектів у формі денних занять, остання фаза – здача іспиту або виконання випускної роботи.

ДН забезпечує можливість навчатися тоді, коли вам це зручно й у тому темпі, що ви самі для себе обираєте в рамках установлених строків проведення курсів. При цьому не потрібно витрачати час на дорогу. ДН в сучасному світі здійснюється за допомогою таких технологій, як Інтернет, e-mail, телефонний і факсимільний зв'язок, відеоконференції, можливе також традиційне пересилання навчальних матеріалів поштою (друкованих, аудіо-, відео- й електронних навчальних матеріалів).

Підсумуємо негативні сторони дистанційного навчання:

- відсутність очного спілкування вчителя й учня, а виходить, немає індивідуального підходу в навчанні й вихованні;
- студенти не завжди самодисципліновані, свідомі і самостійні, як необхідно при дистанційному навчанні;

- для постійного доступу до джерел інформації потрібна якісна технічна оснащеність;

- нестача практичних занять і відсутність постійного контролю.

Слід зазначити також низьку теоретичну проробку проблеми дистанційного навчання. Це проявляється, насамперед, у відсутності чітко виражених цілей навчання й необхідних початкових вимог до студента, для роботи в цій системі, слабкому рівні системи контролю його знань, відсутності вимог до змісту дистанційних курсів і учбово-методичному забезпеченні, захисту авторських прав розробників навчальних матеріалів, сертифікації інститутів дистанційної освіти тощо. І, крім того, не за всіма спеціальностями можна проводити підготовку фахівців за допомогою дистанційних курсів.

Якщо говорити про змішане навчання, то безліч проблем зникають самі по собі. Тобто змішане навчання успадковує переваги дистанційного навчання й виключає його недоліки. Цілі навчання при змішаній формі залишаються попередніми, змінюються засоби й методи їх досягнення. Система контролю знань одержує нові можливості: використання контролюючих систем у поєднанні з традиційними методами.

Змішане навчання використовує найрізноманітніші методи, як традиційні, так і інтерактивні: лекційні, лабораторні, комп'ютерні презентації, комп'ютерне навчання й навчання через Інтернет. Ці методи використовуються як окремо, так і в поєднанні один з одним.

І звичайно, змішане навчання можна використовувати при підготовці будь-яких фахівців без винятку. Отже, зробимо порівняльну характеристику дистанційного й змішаного навчання:

Дистанційне навчання:

1. одnobічне спілкування;
2. учень пасивний, не діє, він є стороннім спостерігачем;
3. структура курсу прихована від учня;
4. учень сам по собі;
5. текст лекцій написаний сухо й безособово;
6. учень майже не застосовує знання й уміння;
7. завдання даються тільки наприкінці глави;
8. текст поділений на глави й великі розділи;
9. контрольних завдань не передбачено;
10. учень не може одержати відгук про свої успіхи.

Змішане навчання:

1. двостороннє спілкування;
2. учень активний, діяльний, залучений у навчальний процес;
3. учень ознайомлений зі структурою курсу;
4. учень перебуває під керівництвом;
5. текст навчального посібника написаний у дружній і підбадьорливій формі;
6. учень застосовує набуті знання й навички;
7. завдання й вправи розміщені по всьому тексту;
8. текст поділений на невеликі розділи;

9. передбачені контрольні завдання;
10. учень одержує відгуки про свої успіхи.

Очевидно, що, впроваджуючи в навчальний процес сучасні методи навчання, можна значно підвищити його якість, зробити навчальний процес більш гнучким, стимулювати студентів до самостійної роботи. Змішане навчання допускає збереження загальних принципів побудови традиційного навчального процесу.

Пізнавальні процеси студентів безпосередньо впливають на засвоєння навчального матеріалу. Звідси випливає, що розробляючи учбово-методичні матеріали для дистанційного навчання, необхідно брати до уваги психологічні закономірності сприйняття, пам'яті, мислення, уваги, а також вікові особливості студентів. Врахування цих особливостей сприяє підвищенню рівня сприйняття інформації й засвоєння навчального матеріалу тими, хто вчиться в системі дистанційного освіти.

Другий атрибут психологічного комфорту в процесі навчання досягається зворотним зв'язком між студентом і викладачем у системі дистанційного навчання. Суть зворотного зв'язку полягає в тому, що в міжособистісному спілкуванні процес обміну інформацією начебто подвоюється. І тепер, з'являється нова психологічна перешкода на шляху адекватної передачі інформації між партнерами цього спілкування – комунікативний бар'єр. Якщо такий бар'єр виникає, то інформація спотворюється або змінюється її зміст, і тоді комунікативний бар'єр може перерости й у бар'єр відносин. А це вже феномен суцільно психологічний, коли почуття недовіри й ворожості поширюється й на пропоновану їм інформацію.

Таким чином, особистісні характеристики викладачів у системі ДН мають важливе значення для забезпечення відповідного, психологічного комфорту тим, хто вчиться. Але яким би чином не був організований зворотний зв'язок, дуже важливо забезпечити його регулярність відповідно до графіка, щоб учні мали поняття про систему вивчення курсу.

Одним з важливих аспектів навчання є мотивація. Необхідно враховувати те, що будь-яка інформація, що надходить до реципієнта, впливає на його поведінку, мислення, установку. А так як, самостійна робота в системі ДН є основним елементом навчальної діяльності, то необхідно акцентувати увагу на розвиток здібностей студента самостійно працювати з інформацією. Визначальними мотивами самостійної діяльності можуть виступати учбово-пізнавальні й професійні мотиви, а стимулами можуть бути інтереси, відповідальність, страх відрахування тощо. Різні по змісту мотиви по-різному впливають на якість навчальної діяльності.

Інший показник мотивації до електронного навчання – зручність, яку воно пропонує (наприклад, можливість пройти курс навчання практично в будь-який момент і практично в будь-якому місці). Це значно легше, ніж намагатися включити процес навчання в щільний графік зайнятості. Психологічно, елемент "власний темп" – одна з тих особливостей, що робить дистанційне навчання ефективним.

Таким чином, у дійсності, дистанційне навчання за своїми характеристиками сильно відрізняється від традиційного. Підготовка до викорис-

тання дистанційних навчальних курсів повинна починатися із глибокого аналізу: цілей навчання, дидактичних можливостей нових технологій передачі навчальної інформації, вимог до технологій дистанційного навчання з погляду навчання конкретним дисциплінам.

Ефективність дистанційного навчання залежить від якості використаних матеріалів (учбових курсів, методичних розробок тощо) і майстерності педагогів та викладачів-тьюторів, що беруть участь в цьому процесі. Тому при розробці дистанційного курсу, педагогічна та змістова організація дистанційного навчання (як на етапі проектування курсу, так і в процесі його використання) є пріоритетною. Звідси важливість концептуальних педагогічних положень, на яких передбачається будувати сучасний курс дистанційного навчання.

Залишаються невирішеними й деякі технічні проблеми ДН. Як, наприклад, проводити іспити в режимі "онлайн"? Адже студент для відповіді на екзаменаційні питання може посадити за комп'ютер свого друга-відмінника. Без очної сесії не обійтися. При наявності гарних комунікаційних каналів іспити можна проводити за допомогою двосторонніх відеоконференцій. Але отут виникає друга проблема – якість зв'язку. Більшість вузів, що пропонують програми ДН, розміщують у себе на web-сервері всі навчальні матеріали й тести. Але через неякісний зв'язок багато студентів не має змогу користуватися ними в режимі "онлайн".

Останнім часом представники дистанційної освіти все частіше стали доходити висновку про наявність істотної різниці в природі, а отже, і в якості знань, які забезпечуються інтерактивними методами електронного навчання, у порівнянні з усіма іншими дистанційними системами. Але так чи інакше, загальновизнаним є той факт, що всі раніше існуючі системи дистанційного навчання були не в змозі створити умови для нормального діалогу викладачів з учнями й учнів один з одним.

Підводячи підсумки вищесказаного, важливо підкреслити, що поява та входження в сучасний освітній простір якісно нових засобів представлення та обміну інформацією дає змогу розглядати їх не тільки як ефективний засіб підтримки навчального процесу, а й як техніку формування навичок самостійної роботи разом із збільшенням професійної мотивації.

Список літератури

1. Демкин В.П., Можаяева Г.В. Организация учебного процесса на основе технологий дистанционного обучения. Учебно-методическое пособие. – Томск: 2003 [электронный ресурс: <http://ido.tsu.ru/ss/?unit=216&page=629>].
2. Муліна Н.І. Висока якість дистанційних курсів як складова успішного розвитку дистанційної освіти // Конференция INCEL – 08. – Одеса: Б.в., 2008. – 204 с. [электронный ресурс: [http://dl.sumdu.edu/publications/DOC/Odessa 2008](http://dl.sumdu.edu/publications/DOC/Odessa%2008)].
3. Підкасистий П.І. Тищенко О.Б. Комп'ютерні технології в системі дистанційного навчання // Педагогіка. – 2000. – № 5. – С. 7 – 12.
4. Человек в измерениях XX века. Прогресс Человечества в двадцатом столетии. Том VIII. – М.: Издательство Международной академии проблем Человека в авиации и космонавтике, 2007. – С.35 – 58.

В статье рассматриваются основные характеристики дистанционного образования, как образования без границ, черты смешанного и дистанционного обучения. Изложена целесообразность применения технологий дистанционного обучения для любой формы обучения. Также указываются трудности на пути к дистанционному обучению.

Эффективность дистанционного образования, смешанное обучение, электронное обучение, интерактивные средства, само-дисциплина, мотивация, одностороннее общение

Basic descriptions of the distance education, as education without borders, features of mixed and distance training have been researched in the article. Distance learning is a way of studying, especially for a degree, where you study mostly at home, receiving and sending off work by mail or over the internet. Interested students can get advanced degrees or simply upgrade their skills and knowledge. In the article author emphasized the growing interest in higher education, on the one hand, and the development of computer communications and electronic formats for content, on the other hand, predicts the selection of distance education in a relatively independent system, as well as the inevitability and desirability of its development in the nearest future. The intensity of communication between the teacher and the student by means of networking capabilities far exceeds any traditional means; the educational process inevitably becomes individualized, and the training materials can involve all the capabilities of computer technology. The expedience of information technologies application of the distance training for any forms of studies has been grounded. Difficulties on the way to distance form of training have been considered.

Efficiency of distance education, mixed training, e-training, interactive means, self-discipline, motivation, one-way communication

ON POLISH METONYMY-CONDITIONED ZOOSEMY AND ITS UKRAINIAN AND RUSSIAN COUNTERPARTS²⁵

Dr Robert Kiełtyka, lecturer, University of Rzeszów, Poland*

The most general aim set to this paper is to delve into new aspects of zoosemic animal metaphors (zoosemy) in Polish, Ukrainian and Russian. We

²⁵ The paper is an abridged and modified, but enriched with Ukrainian and Russian examples, version of Kiełtyka (in press). The author of this article would like to express his gratitude to **Professor Grzegorz A. Kleparski** for his contrastive criticism pertaining to an earlier version of this text and to **Doctor Alina Leśkiw**, one of the sources of Ukrainian and Russian examples..